

Handläggare
Kerstin Karlstedt
Telefon: 08-508 21 000**Till**
Älvsjö

Yttrande över remissen om Reviderade riktlinjer för medföljare vid semesterresa

Förvaltningens förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden överlämnar detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Omedelbar justering.

Per Kjellander
StadsdelsdirektörEva Frykler
Verksamhetsområdeschef

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat ”Reviderade riktlinjer för medföljare vid semesterresa” till flera berörda remissinstanser för yttrande. Stockholms stad har särskilda riktlinjer om rätt till medföljare vid semesterresa, som kommunstyrelsen beslutat i april 2000 (Dnr 1608/98).

I budget för 2015 och 2016 fastställs i inriktningen för kommunfullmäktige att de inskränkningar som infördes av rätt till ledsagning under semester under föregående mandatperiod ska återställas. De förändringar som föreslås i detta ärende har sin bakgrund i prejudikat från de senaste åren som ställer krav på förändrad handläggning jämfört med vad som anges i nuvarande riktlinjer.

I bostad med särskild service ingår även ett ansvar för fritid och kulturella aktiviteter för de boende. Älvsjö stadsdelsförvaltnings uppfattning är att det i riktlinjerna bör göras förtydliganden gällande det kostnadsansvar vid semesterresor som bostad med särskild service har.

Förvaltningen föreslår att nämnden i huvudsak godkänner förslaget till ”Reviderade riktlinjer för medföljare vid semesterresa” och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom verksamhetsområdet för äldre- och funktionsnedsatta som även gjort en bedömning ur jämställdhetsperspektiv. Förslag till beslut bedöms vara neutralt ur jämställdhetsperspektiv och har behandlats i rådet för funktionshindersfrågor och förvaltningsgruppen 2016-08-25.

Bakgrund

Redan 1993 införde socialnämnden riktlinjer för ersättning vid utlandssemester för medhjälpare till personer med funktionsnedsättning. I april 2000 beslutade kommunstyrelsen att anta de nu gällande riktlinjerna för medföljare vid semesterresa (Dnr 1608/98).

I budget för 2015 och 2016 fastställs i inriktningen för kommunfullmäktige att de inskränkningar som infördes av rätt till ledsagning under semester under föregående mandatperiod ska återställas. Socialförvaltningen förtydligar i detta ärende att kommunfullmäktiges tidigare riktlinjer fortfarande gäller. De förändringar som har inträffat är att stadsdelsnämnderna har anpassat sin tillämpning till nya prejudikat och ny praxis.

De förändringar som föreslås i detta ärende har sin bakgrund i prejudikat från de senaste åren som ställer krav på förändrad handläggning jämfört med vad som anges i nuvarande riktlinjer. Av prejudikat och gällande praxis framgår exempelvis att behov av medföljare vid semesterresa normalt inte tillgodoses genom beslut enligt LSS, med undantag för personlig assistans. Socialförvaltningen anser också att riktlinjerna behöver förtydligas för att syftet om likställighet i staden när det gäller rätten till medföljare vid semesterresa ska uppnås.

Genom praxis och prejudikat framkommer att rätten till ledsagning vid semester enligt stadens riktlinjer och beslut med stöd av 4 kap 2 § SoL i individuella ärenden kan överstiga domstolarnas tillämpning. Stadsledningskontorets juridiska avdelning har pekat på att vid prövning enligt 4 kap 2 § SoL innebär likställighetsprincipen i kommunallagen att rätten till biståndet ska vara lika om det inte finns objektiva skäl för undantag. Enligt juridiska avdelningen ställer detta krav på att rätten till stöd i form av medföljare vid semesterresa enligt 4 kap 2 SoL görs mer enhetlig än i tidigare riktlinjer. Undantag för rätt till mer omfattande insatser, måste grundas på objektiva skäl som ska framgå av riktlinjerna,

såsom exempelvis att en mer omfattande reskostnad motiveras av hälsoskäl eller besök vid särskild högtid för anhörig.

Detta innebär att riktlinjernas nuvarande utformning avseende rätten till medföljare vid en veckas semesterresa en gång per år kvarstår, men att ett riktmärke för normal standard och kostnad har införts som innebär att utgångspunkten inte är beroende av vad den enskilde själv har råd med för resa.

De nu gällande riktlinjerna syftar till att uppnå likställighet i staden ifråga om rätten till medföljare vid semesterresa. En lägsta standard anges som innebär att en person med funktionsnedsättning ska kunna åka på semester en gång per år och beviljas medföljare om behovet faktiskt inte tillgodoses på annat sätt. Den grundläggande inställningen ska enligt riktlinjerna vara att medföljare beviljas för semesterresa till ett resmål som den enskilde själv vill och har råd att åka till. Som riktmärke anges en vecka per år, även om resans längd ska kunna variera. Det framgår att ansökan kan göras enligt 4 kap 1 § socialtjänstlagen (SoL) och enligt LSS för den som tillhör LSS personkrets.

En person som bor i bostad med särskild service kan ha rätt till medföljare om de vill åka på en semesterresa som inte ryms inom de aktiviteter som boendet ansvarar för. ”En ansökan ska utredas och bedömas på samma sätt som för personer som inte bor i särskild boendeform”.

Riktlinjerna har sedan de infördes varit föremål för diskussion och synpunkter från framför allt stadsdelsnämnder som har ansett att riktlinjerna är för generösa i förhållande till gällande praxis och jämfört med möjligheten för andra personer utan funktionsnedsättning att åka på semester. Uppföljningar har visat att riktlinjerna har tillämpats olika mellan stadsdelsnämnder, vilket fått till följd att riktlinjernas syfte, att personer med funktionsnedsättning som ansöker om medföljare vid semesterresa ska behandlas lika i staden, inte uppnås.

Det har tillkommit avgöranden i Högsta Förvaltningsdomstolen (HFD) som har haft betydelse för kommunens möjlighet att kunna bevilja insatser enligt LSS vid utlandsresor. Det är i princip endast insatsen personlig assistans som kan användas för sådana ändamål, oavsett om beslutet har fattats av kommunen eller av Försäkringskassan.

I augusti 2013 antog socialnämnden ett förslag till reviderade riktlinjer för handläggning enligt LSS och SoL som även omfattade begränsande förändringar av riktlinjerna för medföljare vid semesterresa. Förslaget behandlades aldrig i kommunfullmäktige. Det innebär att riktlinjerna från 2000 fortfarande gäller, något som förvaltningen vid olika tillfällen har tydliggjort för stadsdelsnämnderna, också med anledning av skrivningen i kommunfullmäktiges budget för 2015 och 2016 om att riktlinjer för ledsagare vid semesterresa ska återställas.

Mot bakgrund av tillkomna lagändringar och prejudikat finns det ett behov av att revidera riktlinjerna. Översynen motiveras också utifrån ett behov av att förtydliga riktlinjerna och säkerställa att de följs.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Älvsjö stadsdelsförvaltning är positiva till förslaget om nya riktlinjer. Älvsjö stadsdelsförvaltningen ställer sig även positiv till att rätten till omfattning av resa i kostnadshänseende görs mer enhetlig, så att storleken på insatsen inte längre är beroende av vart den enskilde själv har råd att åka till.

I bostad med särskild service ingår ansvar för fritid, kulturella aktiviteter för de boende. Älvsjö stadsdelsförvaltnings uppfattning är att gruppboenden har ett ansvar för att försöka ordna de aktiviteter och resor enligt den enskildes önskemål. Om en boende vill åka på en semesterresa på egen hand med personal bör gruppboenden stå för större delen av personalkostnaden och kommunen för omkostnaderna. Med de nya riktlinjerna finns en risk att gruppboendena inte tar sitt fulla ansvar för semesterar om kommunen alltid beviljar de boende semesterresa med medföljare samt omkostnader. Kommunen får då betala för dubbla insatser, gruppboendestad under tiden personen är bortrest samt medföljares löneomkostnader. Stadsdelsförvaltningens uppfattning är att förtydliganden gällande det ansvar som bostad med särskild service har för kostnader för personal/medföljare.

Att de nya riktlinjerna skall leda till att alla som ansöker om medföljare ska behandlas lika anser Älvsjö stadsdelsförvaltningen är positivt samt att rätten till insatsen ska gälla för en veckas semesterresa per år för alla. Beslut ska kunna fattas för medföljare till vad som kan anses motsvara en normal charterresa, vad gäller resmål och övriga kostnader för logi, måltider och aktiviteter under resan. En skälighetsbedömning ska göras av såväl reskostnad som övriga

omkostnader som uppstår för medföljaren med hänsyn både till den enskildes önskemål och till krav på likabehandling, men också med hänsyn till vilken kostnad det medför för staden.

Tillämpningen av riktlinjerna förväntas ge ökade kostnader vilket ställer krav på att kostnadsutvecklingen för insatsen medföljare vid semesterresa som beviljas med stöd av 4 kap 2 § SoL bör följas fortlöpande.

Bilaga

Remissen